

Пело МИХАЙЛОВ (Пловдив, България)

ЖЕНСКОТО ЛИЧНО ИМЕ *ЕНГЕЛСИНА* В БЪЛГАРСКАТА АНТРОПОНИМИЯ

Abstract: This paper examined the female personal name Engelsina which occurs only twice in Bulgarian anthroponomastic. As to the first owner, the motivation of the naming is the family name of Friedrich Engels. In the second case the name is derived from the name of Ena – godmother of her parents. Engelsina name was registered only in „Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия” of Nikolai Kovachev (1995). It is a rare type of commemorative name, in which family name (usually of historical person) is held in the position of a personal name.

Keywords: personal name, Engelsina, commemorative type.

С голямо упорство преследвам всяка топонимична книга, издадена в България, с цел да я притежавам в личната си библиотека. В повечето случаи успявам да си я набавя. Подобна е историята ми по издирването на книгата „Топонимите на Горно Уйно” с автор Илия Тасев¹. Първоначално я открих в електронния каталог на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”. След това в Народната библиотека „Иван Вазов” – Пловдив поръчах и разгледах един от трите депозитни екземпляра². Останах силно впечатлен. Преценете сами – част от съдържанието на книгата на Тасев са главите: *Тракомизийски пласт, Трако-римски пласт, Прабългарски пласт, Славянобългарски пласт*. Книгата си заслужаваше и ме завладя нова доза упорство.

---

¹ Илия Тасев, *Топонимите на Горно Уйно*, С., Звезди, 2011. 136 с. Тираж 100.

² Съгласно „Депозитен списък на книги № 5/2012 г.“, вж. <<http://www.nationallibrary.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0101&n=8&g=>> (1 юни 2014), > Списък № 5 на книги, депозирани 2012 г. Разпределението на трите екземпляра е: един за „Архив на българската книжнина“ (на практика недостъпен) и по един екземпляр за Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив.

От телефонно обаждане на телефонно обаждане стигнах до Енгелсина Тасева – редактор на книгата и дъщеря на вече покойния автор. След кратък разговор успях да изкопча обещание за един екземпляр. Но веднага започнах преговори и за още една бройка от книгата – за библиотеката на Центъра по българска ономастика „Проф. Николай Ковачев“ при Великотърновския университет. След известно време в София се срещнах със съпруга на Енгелсина Тасева, който ми подари два екземпляра – по един за мен и за библиотеката на ЦБО. При едно от ходенията ми до Велико Търново занесох подарената книга на винаги приветливата специалистка в Центъра Соня Симова. Към Енгелсина Тасева бях поел ангажимент, когато екземплярът стигне до ЦБО, да я уведомя по телефона. И едва в момента, в който подавах на Соня книгата със залепен отгоре етикет с името и телефоните на Енгелсина Тасева, аз проумях, че освен на топонимична находка, съм попаднал и на антропонимична такава. Защото личното име на редакторката на книгата и дъщеря на автора Енгелсина Тасева вероятно е с много ниска честотност и с интересна, макар и лесно разпознаваема мотивация.

След два дни проведех нов разговор с Енгелсина Тасева, която ми разказа за мотивите, накарали нейния баща да я нарече така. Но по-важното – тя ми съобщи, че в Интернет е открила своя съименничка – Енгелсина Златанова от Перник. Време беше да отворя най-пълния „Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия“ на Николай Ковачев (1995). Там пишеше, че личното име Енгелсина е регистрирано само два пъти. След което стана ясно, че ще наруша обещанието си да не се занимавам с антропонимия и ще се опитам да осветля за антропонимичната наука и за българската памет женското ЛИ Енгелсина. Свързах се и с двете носителки на името с молба да попълнят една и съща анкетна карта, с уговорката, че допълнително ще им задам още уточняващи въпроси, в зависимост от нуждите на изследването. Радвам се, че и двете приеха!

Името Енгелсина разбираемо липсва в антропонимните речници на Тодор Коджов³ и Густав Вайганд⁴. Името не е записано и от Стефан

---

³ Т. К. Коджов, *Тълкувач на собствени имена*, С., 1887.

⁴ Г. Вайганд, *Българските собствени имена. Произход и значения*, С., 1926. Пиша „*разбираемо липсва*“, тъй като за първи път името е регистрирано едва през 1951 г. и няма как да фигурира в тях.

Илчев⁵. То липсва и при Недялка Иванова и Пенка Радева⁶, при Йордан Заимов⁷, както и в първия антропонимен речник на Николай Ковачев⁸.

Появява се за първи път през 1995 г. във втория речник на Николай Ёѣ àà-ââ. **Енгелсѣна** ж. **2/0** – 1951 г.: VII 2; ЮЗ 2. От *Енгелс(а) + -ина*⁹.

Дешифровката на записа разкрива, че в България името се среща 2 пъти, а след наклонената черта е показана цифра **0** за честотността на името до 1970 г. в 99-те бивши околийски града¹⁰. **1951 г.** е най-ранната година на появата му, а **VII 2** уточнява, че и двете регистрации на името са се случили в десетилетието 1951–1960 г. Направени са в Югозападна България, която (до 1987 г.) включва окръзите

---

⁵ Ст. Илчев. *Речник на личните и фамилните имена у българите*, С., 1969. Илчев обаче е регистрирал мъжкото лично име **Енгелс**: от фамилното име на Фридрих Енгелс. Михайловград, р. 1922, 1923 (с. 198).

⁶ Н. Иванова, П. Радева. *От 'А' до 'Я'. Имената на българите*, С., 1985.

⁷ Й. Заимов, *Български именник*, 1. изд., С., 1988; 2. фототип. изд., С., 1994; 3. изд., С., 2004.

⁸ Н. Ковачев, *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*, С., 1987. Речникът включва всички лични имена с честотност 5 и повече пъти на 1 388 522 момчета и 1 331 317 момичета, родени от 1901 до 1970 г. в 99-те града – бивши околийски центрове.

Авторът е регистрирал с честотност 5 мъжкото лично име **Енгелс**: по името на Фридрих Енгелс (*Engels*) – един от основоположниците на научния комунизъм (с. 92).

⁹ Н. Ковачев, *Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*, В. Търново, 1995, с. 211. Речникът обхваща всички лични имена в България с честотност 2 и повече пъти.

В книгата мъжкото лично име **Енгелс** е регистрирано 8 пъти, за първи път през **1922 г.**, 1921–1930 г. – 2 пъти, 1941–1950 г. – 5, 1951–1960 – 1. Регистрирано е 7 пъти в Югозападна и веднъж в Северозападна България, включваща (до 1987 г.) окръзите Видински, Врачански, Михайловградски, Плевенски и Ловешки.

¹⁰ Формулировката в речника не е прецизна. В действителност е показана честотността на името в „*Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*“ (1987), където са показани оними с минимална честотност 5. Двете носителки на името са родени в София и Перник, които до 1959 г. са центрове на околии, следователно вярното число би трябвало да е 2.

Благоевградски, Кюстендилски, Пазарджишки, Пернишки, Пловдивски, Смолянски и Софийски, както и окръг София-град.

Безуспешните издирвания на женското лично име Енгелсина продължиха в антропонимиконите на Татяна Калканова¹¹, Никола Намерански¹², Недялка Иванова и Пенка Радева¹³, Петя Банкова¹⁴ и Лилия

---

¹¹ Татяна Калканова, *Популярно ли е твоето име*, С., 1996; [2 изд.], С., 2004. Книгата се основава на личните имена на децата, родени в София между 1970 и 1992 г.

През 2012 г. написах, че в българската антропонимия са ми познати само две книги, които имат повече от едно издание – „Български именник“ на Йордан Заимов (1. изд. 1988; 2. фототип. изд. 1994; 3. изд. 2004) и „Имената на българите“ на Недялка Иванова и Пенка Радева (1. изд. 1985; 2. прераб. и доп. изд. 2005) (Пело Михайлов, *Добрничкият краевед и ономаст Георги Топалов на 80 години!* – В: *Състояние и проблеми на българската ономастика*, т. 12, В. Търново, 2012, с. 548–554).

Впоследствие открих още две книги по антропонимия с повече от едно издание – току-що споменатата книга на Татяна Калканова и описаната в бележка 14 книга на Петя Банкова. Надявам се след настоящото извинение двете авторки да простят тогавашното ми незнание.

Междувременно се появиха вторите издания на още две антропонимични книги:

1. Тодор К. Коджов, *Тълкувач на собствени имена*, 2. фототип. изд., С., Булфилм, 2011, XXVII, 27 с. Имам удоволствието да съм автор на встъпителната студия в книгата (с. V–XXVI). Изданието стана факт благодарение на правнука на Тодор Коджов – кинорежисьора Андрей Ант. Алтъпармаков (1949–2012).

2. Ст. Илчев. *Речник на личните и фамилните имена у българите*, [2. изд.], С., Изток-Запад, 2012. 830 с. В него текстът от първото издание е набран и форматиран наново и страниците са с около 1/3 повече, без самото издание да е преработено или допълнено. Затова в настоящата статия не се позовавам на него.

¹² Н. Намерански. *Личните имена в Северозападна България. Етимологичен честотно-сравнителен речник*, В. Търново, 2005.

¹³ Н. Иванова, П. Радева. *Имената на българите А–Я. Домашни имена. Заети имена. Празнично-календарен именник*, 2. прераб. и доп. изд., В. Търново, 2005.

¹⁴ П. Банкова. *Магията на името*, С., 2005; 2. прераб. и доп. изд., С., 2007.

Към авторката, в последствие и добър приятел, освен описания в бележка 11, имам още един научен грях. През 2010 и 2011 г. написах, че *единствено* в „Тълкувач на собствени имена“ (1887) на Тодор Коджов „в сравнение с по-късните български антропонимикони, са тълкувани онимите: Авинадав,

Старева¹⁵. Няма го и в дисертацията на Борян Янев¹⁶. Липсва и в „Честотен речник на личните имена в Смолянско“¹⁷.

Носителките на женското ЛИ *Енгелсина* в България са само две: *Енгелсина Тасева* от София и *Енгелсина Златанова* от Перник. И двете нямат внушки, които да са кръстени на тях. Данни от Националния статистически институт към датата на последното преброяване в България на 1.02.2011 г. потвърдиха само две носителки на името – вече познатите ни дами от София и Перник. Много малка е вероятността някъде сред българите зад граница да е подновено това женско лично име.

Първата носителка Енгелсина Тасева е родена през 1951 г. в София, където живее и по време на анкетата. За името си тя написа следното: „*Като ученик в Кюстендилската гимназия, баща ми Илия Тасев*¹⁸ *попаднал в затвора за антифашистка дейност. Там сред полити-*

Авирам, Ангей, Данкрет, Дорида, Каин, Куна, Куно, Леви, Лудолф, Мелхиседек, Ориген и Фридолин“ (Пело Михайлов. *Тодор Коджов и неговият «Тълкувач на собствени имена»*, Пловдив, Интелексперт-94, 2010, с. 52; Пело Михайлов. *Встъпителна студия*. – В: Тодор К. Коджов, *Тълкувач на собствени имена*, 2. фототип. изд., С., 2011, с. XXV. В действителност Петя Банкова е тълкувала името *Каин* и в двете издания на книгата си – на с. XXIII в първото и на с. 151 във второто. Надявам се да приеме извинението ми.

¹⁵ Лилия Старева. *Български имена и традиции*, С., 2006.

¹⁶ Борян Янев. *Система на личните имена в българския и немския език*, Пловдив, 2009. Тъй като материалът е с огромен обем, а книгата няма азбучен показалец, попитах лично доц. д-р Борян Янев дали е описал някъде в дисертацията си това име. Отговорът му беше отрицателен.

¹⁷ *Честотен речник на личните имена в Смолянско*. Авт.: Ваня Кръстанова и др. Смолян, 2010. Речникът включва 2061 мъжки ЛИ с 34 509 носители и 2321 женски ЛИ с 31 876 носителки, родени в общините Смолян 1913–2009 г., Девин 1915–2008 г., Чепеларе 1913–1994 г. и Неделино 1915–1986 г.

¹⁸ Илия Николов Тасев-Илич (1925–2005), антифашист, професор по философия. От 1940 г. е член на РМС. През 1942 г. е арестуван и прекарва две седмици в ареста на полицията и два месеца в Кюстендилския затвор. Оправдан е с мотив за недоказаност. През 1945 г. завършва Кюстендилската гимназия, а през 1951 г. – специалност „Философия“ в Софийския университет, където през октомври започва работа като асистент по диамат. В края на същата година се ражда и дъщеря му Енгелсина. Защитавя кандидатска (1965) и докторска (1977) дисертация по философия. От 1969 г. е доцент. През 1970–72 г. е заместник-ректор на СУ. От 1973 г. работи в АОНСУ към ЦК на БКП, от 1978 г. е професор.

ческите затворници тайно се разпространявала забранена политическа, идеологическа и философска литература. Той четял много, включително и класиците на марксизма. От тогава Фридрих Енгелс е негов любим автор и това не се промени до края на живота му. Веднъж в ръцете му попада брой на съветски вестник (вероятно „Правда“¹⁹), в който вижда широко известната снимка на Сталин с ученицката Енгелсина Маркизова с приблизително следния текст: «Пионерката Енгелсина поднася на др. Сталин цветя» (историята на тази снимка е трагична и за нея лесно могат да се намерят сведения). Снимката и името на момичето са направили силно впечатление на баща ми и той си обещал, че ако излезе от затвора и някога има дъщеря, ще я нарече Енгелсина”.

Веднага интерес у мен предизвиква споменатата Енгелсина Маркизова, поднесла цветята на Сталин. Сравнително лесно в руската Уикипедия намерих подробни данни за нея.

Енгелсина (Енгелъсина) Ардановна Маркизова е родена на 16 ноември 1928 г. във Верхнеудинск (от 1934 г. Улан-Уде), Бурят-Монголска АССР, СССР, дн. Република Бурятия, Русия. Умира на 11 май 2004 г. в Анталия, Турция, където е на почивка. Тя е дъщеря на партийния и държавен деец на БМАССР Ардан Ангадилович Маркизов (1898–1938), който през 1936 г. е народен комисар (министър) на земеделието на автономната република, и на лекарката Доминика Фьодоровна Маркизова²⁰. Дъщерята е наречена в чест на теоретика на комунизма Фридрих Енгелс²¹, а две години по-рано в семейството се ражда и син Владилен А. Маркизов (1926–1998), наречен в чест на В. И. Ленин²².

---

¹⁹ В руската Уикипедия се споменават две дати на публикуване на снимката във вестник „Правда“ – на 30 януари 1936 г. и на 29 юни 1936 г., както и на 1 май 1936 г. във вестник „Известия“.

²⁰ Чешкова, Енгелъсина Сергеевна. Биография <<http://ru.wikipedia.org/wiki/Чешкова>> (1 юни 2014).

²¹ Фридрих Енгелс (нем. Friedrich Engels) (1820–1895), немски философ, икономист и революционер, заедно с Карл Маркс полага основите на марксистическата идеология и теорията за комунизма.

²² Владимир Илич Улянов-Ленин (1870–1924), руски и съветски политик и държавен деец, революционер и главен организатор на Октомврийската революция (1917).

На 27 януари 1936 г. Ардан Маркизов е в състава на делегация от 67 души от БМАССР, която е приета в Кремъл от висшето ръководство на СССР, начело с Генералния секретар на ЦК на ВКП (б) Й. В. Сталин²³. Майката с много усилия успява да убеди Ардан Маркизов да вземат с тях на срещата и дъщеря си. За целта купува два букета, които седемгодишната Геля, както галено я наричат²⁴, да поднесе на Сталин и на министъра на отбраната маршал К. Е. Ворошилов²⁵. По време на приветствията Геля се отегчава, става и отива при Сталин. Той взима и двата букета, вдига момичето и го поставя на масата на президиума. Геля казва: „Това е поздрав за вас от децата на Бурят-Монголия” и подтикната от гостите, наблюдаващи сцената, целува Сталин – миг, който е запечатан от многото присъстващи кинохроникъори и фотографии, чиито снимки са публикувани в централните и републиканските вестници. Този момент носи в продължение на половин година голяма известност на Енгелсина Маркизова (Геля), както в родната Бурят-Монголия, така и в цялата съветска страна²⁶.

През ноември 1937 г. бащата Ардан Маркизов е арестуван по обвинение за участие в контрареволуционна организация и шпионско-диверсионни дейности и е осъден на разстрел. Присъдата е изпълнена на 14 юни 1938 г. Няколко години по-късно майката Доминика Маркизова умира при неизяснени обстоятелства по време на дежурство в градската болница на гр. Туркестан, дн. Казахстан, където е интернирана с двете си деца²⁷.

---

²³ Йосиф Висарионович Джугашвили-Сталин (1878–1953), руски и съветски политически и държавен деец, през 1936 г. е генерален секретар на ЦК на ВКП (б).

²⁴ И при двете носителки в България на ЛИ Енгелсина регистрирах като декомпозит на името само *Ина*, т.е. при нито една от тях не се е ползвало галеното руско *Геля*.

²⁵ Климент Ефремович Ворошилов (1881–1969), съветски военачалник, партиен и държавен деец, през 1936 г. е един от петимата маршали на СССР, както и комисар (министър) на отбраната на СССР.

²⁶ Чешкова, Енгелсина Сергеевна. Встреча со Сталиным <<http://ru.wikipedia.org/wiki/Чешкова>> (1 юни 2014).

²⁷ Чешкова, Енгелсина Сергеевна. Гибель родителей <<http://ru.wikipedia.org/wiki/Чешкова>> (1 юни 2014).

Снимката на Сталин с Геля²⁸ (вж. фиг. 1) дълго време (дори и след присъдата над Ардан Маркизов през 1938 г.) е използвана като пропаганда на грижите за децата както на съветското ръководство, така и лично на Сталин.

Впоследствие Енгелсина (с последна фамилия) Чешкова завърша история в Московския държавен университет, специализира история на Югоизточна Азия, в частност на Камбоджа, и работи в Института по изтокознание на Академията на науките на СССР.

Първата в България носителка на името Енгелсина Тасева допълни: *„Баща ми е влязъл в конфликт с бабите ми, особено с майка си, заради избора на името и решението му да не бъде кръстена в църква от свещеник. Десетилетия по-късно баща ми в мое присъствие каза пред свои колеги, че по-малката си дъщеря (Николина) е нарекъл на името на биологичния си баща, а другата (мен, Енгелсина) – на духовния си баща. Затова считам, че Фридрих Енгелс е епонимната доминанта. Не съм наречена на Геля Маркизова, а както и тя – на Енгелс. Никога не съм имала причина да се притеснявам от името си, въпреки че се е случвало след 1989 г. «доброжелатели» да ме съветват да го сменя“.*

Втората носителка Енгелсина Златанова е родена в десетилетието между 1951 и 1960 г. в Перник, където живее и по време на анкетата. За името си тя написа следното: *„Избрано е от майка ми и кумата (жената, кумувала на сватбата на родителите ми). Кръстена съм на кумата на моите родители, която се казва Ена. Двете с майка ми започнали да съставят различни имена, за които обаче нямам сведения. Допаднал им е вариантът Енгелсина. Харесали са го, защото до този момент не са познавали друга жена със същото име“.*

---

²⁸ Съпоставката на датите на публикуване на снимката в съветските вестници (бел. 19) и сведенията от биографията на Илия Тасев (бел. 18) разкриват, че последният е видял и запомнил фотоса не непосредствено след събитието през януари 1936 г., а шест години по-късно. Това нито противоречи на историческата истина, нито омаловажава запазения в семейството спомен за номинацията. Защото съветската пропаганда продължава дълго след 1938 г. да използва кадъра на Сталин с Геля Маркизова за своите цели. Или просто в затвора Тасев е попаднал на по-стара литература, отпреди съдебния процес срещу Ардан Маркизов.

Фиг. 1. Снимката на Енгелсина Маркизова с Й. В. Сталин от 27 януари 1936 г.

Източник: <<http://ru.wikipedia.org/wiki/Чешкова>>(1 юни 2014).

За **кумово именуване** или **кумово име** в българската ономастика пишат Марияна Парзулова и Тодор Балкански: „Навсякъде в българските общности се намесва **името на кума**, което обърква реда на т. нар. **българска кръстна традиция**, поставяща имената на дедите като имена на внуците... Търсенето на някакво описание на този типично български феномен откри само следния пасаж...: «Обичаят кръщение се характеризира с това, че децата се кръщаваха в църквата, в меден съд, пълен с вода, осветена от свещеника. Кумът държеше детето на ръце, а свещеникът четеше молитви и пееше песни. Затова кумът беше на голямо уважение, защото той кръщаваше детето. След това детето се потопяше три пъти във водата, като се назоваваше името му. Първото дете се кръщаваше на свекъра или свекървата, но второто дете в много случаи се кръщаваше на кума или кумата, вместо на името на майката на родилката, което се посрещаше недобре от родителите на детето»... Така наличието на **кумовото име** става сериозна пречка за използването на **българската кръстна традиция** като сигурен оператор на българската езикова археология за проследяване на т. нар. **сигурно родословие**”²⁹.

Енгелсина Златанова обаче е първо, а не второ или следващо дете в семейството на своите родители. Тя категорично отрече името ѝ да е свързано по някакъв начин с ФИ на Фридрих Енгелс или с ЛИ на бурятската девойка Енгелсина Маркизова. Следователно трябва да се търси връзка между нейното ЛИ и кръщелното име Ена на кумата на родителите ѝ.

Иначе ФИ Енгелс (Engels) сравнително лесно се тълкува от нем. Engel 'ангел'³⁰ и може да се преведе като *ангелски*. С *ангел* го обяснява и украинецът Иван Трийняк, който регистрира и в украинската антропонимия мъжкото лично име **Енгельс** и производните по него женски **Енгелса** и **Енгелсина**³¹.

---

²⁹ Марияна Парзулова, Тодор Балкански, *Именуването на българите през ХХ–ХХІ век*, Бургас, 2013, с. 87–88.

³⁰ *Немско-български речник*, Т. 1. А–К. 4. изд., С., 1992, с. 431.

³¹ І. І. Трніняк, *Словник українських імен*, Київ, 2005, с. 117.

Понякога завършвам моите публикации с препоръка как в бъдеще да изглеждат отделни речникови статии³² или научни обзори³³. Този път обаче се затруднявам да предложа какво да пише в статията за женското ЛИ *Енгелсина* в следващия български антропонимен речник. Причините са две:

1. Колебанието ми за епонима при първата носителка на името – дали е само Фридрих Енгелс, както счита самата Енгелсина Тасева, или епоним е и бурятската девойка Енгелсина Маркизова?

2. Колебанието ми при втората носителка на името – как от Ена се стига до Енгелсина, без да се направи връзка с ФИ Енгелс?

Считам себе си за топонимист и най-вече за ойконимист. Заниманията ми с антропонимия са по-скоро съпътстващи, а не основни. Затова ще оставя на антропонимистите на базата на публикувания тук анкетен материал да преценят какво да напишат в своите речници за женското ЛИ *Енгелсина*.

Иначе то е от сравнително рядък имеобразователен тип, при който фамилно име (обикновено на историческа личност) се заема в ролята на лично име. В българската антропонимия примерите са доста, напр. мъжките имена *Гарибалди*³⁴, *Ленин*³⁵,

---

³² Например на речниковата статия за с. Стояновци, общ. Роман, обл. Враца, в следващите български ойконимикони, вж.: Пело Михайлов, *Преименуването на българските селища през 1934 г., отразено в документи от Централния държавен архив*. – В: *Проблеми на балканското и славянското езикознание. Международна научна конференция, 14–15 ноември 2008 г.*, В. Търново, Фабер, 2010, с. 543–551.

³³ След откриването на „Тълкувач на собствени имена“ (1887) на Тодор Коджов, считам, че обзорът на българската антропонимия трябва да бъде допълнен със сведения за тази книга, вж.: Пело Михайлов, *Тодор Коджов и неговият «Тълкувач на собствени имена»*, Пловдив, 2010, с. 52, § 23. Допълнение към обзора на българската антропонимия; § 8. Нов прочит на обзора на българската антропонимия. – В: Тодор К. Коджов, *Тълкувач на собствени имена*, 2. фототип. изд., С., 2011, с. XXIV–XXV.

³⁴ Мъжко ЛИ с честотност 3, първа регистрация през 1931 г., по име[то] на итал. революционер Джузепе *Garibaldi* (1807–1882), вж. Ковачев 1995, с. 137.

³⁵ Мъжко ЛИ с честотност 194, първа регистрация през 1917 г., по псевдоним на Владимир Илич – *Ленин*, вж. Ковачев 1995, с. 306.

*Маркс*³⁶, *Сталин*³⁷, *Толбухин*³⁸, *Толиати*³⁹, а за да се получат женските се прибягва до помощта на суфикси (наставки), напр. *Ленина*, *Ленинка*⁴⁰, *Сталинка*⁴¹ и производните *Сталинета*, *Сталиния*⁴². Такива имена има дори сред литературните антропоними – героят на Иван Вазов от романа „Нова земя“ Иван Боримечката кръщава двамата си сина *Гурко* и *Скобелев*⁴³

Изброените имена по своему са **възпоменателни (мемориални) антропоними**⁴⁴, тъй като в голяма степен са присвоени *в чест* (при-

---

³⁶ Мъжко ЛИ с честотност 3, първа регистрация през 1936 г., [по] презиме на основоположника на научния комунизъм Карл Маркс, вж. Ковачев 1995: 338.

³⁷ Мъжко ЛИ с честотност 270, първа регистрация през 1921 г., вж. Ковачев 1995, с. 483.

³⁸ Мъжко ЛИ с честотност 11, първа регистрация през 1944 г., по ФИ на съв. маршал, командващ войски[те], навлезли в България през 1944 г. – Фьод. Иванович *Толбухин* (1894–1949), вж. Ковачев 1995, с. 514.

³⁹ Мъжко ЛИ с честотност 2, първа регистрация през 1946 г., по итал. деец на комунистическото движение Палмиро Толиати (*Togliatti*) (1893–1964), вж. Ковачев 1995, с. 514.

⁴⁰ Женски ЛИ с честотност 2, първа регистрация през 1934 г. и 6, първа регистрация през 1946 г., вж. Ковачев 1995, с. 306.

⁴¹ Женско ЛИ с честотност 87, първа регистрация през 1932 г., вж. Ковачев 1995, с. 483.

⁴² Женски ЛИ с единични регистрации през 1950 г. и 1954 г., вж. Ковачев 1995, с. 483.

⁴³ Иван Вазов. *Нова земя*, С., Бълг. писател, 1977, с. 210: „[*Стайка*]... се отличаваше тука с някаква културност между своя пол. Тя вече имаше две момчета, и двете заченати и родени под трясъка на големите събития, последвали падането на Плевен. Едното беше на осем месеца, другото годиначе. Бяха кръстени *Гурко* и *Скобелев*“.

Ген. Йосиф Владимирович Ромейко-Гурко (1828–1901), руски фелд-маршал. През Руско-турската война (1877–78) командва Предния отред на руските войски, в който влиза и Българското опълчение.

Ген. Михаил Дмитриевич Скобелев (1843–1882), руски военен деец. През Руско-турската освободителна война (1877–1878) командва последователно Сборна кавказка казашка бригада и 16. пехотна дивизия. Участва в боевете за Плевен и при Шипка – Шейново.

⁴⁴ Номинацията при Енгелсина Златанова не е възпоменателна (мемориална), а по кумово име.

живе) или **в памет** (посмъртно) на дадените личности, имащи значително присъствие в световната и по-рядко в националната ни история. В по-малка степен тези лични имена са резултат от пристрастието или преклонението на родителите на децата към историческите личности или са плод на техни случайни хрумвания.

Когато човек е роден с особен късмет или просто е белязан от съдбата, често се случва това да го съпътства през целия му живот. Казвам го, защото Енгелсина Тасева, освен че е носителка на ЛИ с честотност само 2 пъти, по съпруг се е сдобила с не по-малко интересното ФИ – Самодивкина⁴⁵. Опитях се да науча повече за тази фамилия, но ударих на камък. Разбрах само, че родът на съпруга на Тасева е от с. Петрич, общ. Златица, обл. София, като впоследствие част от него се е преселил в близкия гр. Пирдоп. От себе си ще добавя, че заради окончанието **-ин** със сигурност фамилията води началото си от някоя жена. Единственият, който го е тълкувал – Стефан Илчев пък твърди, че ФИ Самодивкин произлиза от *пъркор Самодивката*⁴⁶. Но нека оставя нещо неразкрито и за следващите изследвачи в областта на българската ономастика, в частност на българската антропонимия.

Библиография

- Банкова 2005:** Петя Банкова. *Магията на името*, С., сп. „9 месеца“, 2005. XLVIII, 110 с.
- Банкова 2007:** Петя Банкова. *Магията на името*, 2. прераб. и доп. изд., С., сп. „9 месеца“, 2007. 192 с.
- Вайганд 1926:** Густав Вайганд. *Българските собствени имена. Произход и значения*, С., Книгоиздателство Т. Ф. Чипев, 1926. 72 с.
- Заимов 1988:** Йордан Заимов. *Български именник*, С., БАН, 1988. 312 с.
- Заимов 1994:** Йордан Заимов. *Български именник*, 2. фототип. изд., С., БАН, 1994. 312 с.
- Заимов 2004:** Йордан Заимов. *Български именник*, 3. изд., С., Анимар, 2004. 448 с.
- Иванова, Радева 1985:** Недялка Иванова, Пенка Радева. *От 'А' до 'Я'. Имената на българите*, С., Нар. младеж, 1985. 251 с.

---

⁴⁵ След брака нейната фамилия е Енгелсина Тасева-Самодивкина.

⁴⁶ Ст. Илчев. *Речник на личните и фамилните имена у българите*, С., 1969, с. 438.

- Иванова, Радева 2005:** Н. Иванова, П. Радева. *Имената на българите А–Я. Домашни имена. Заети имена. Празнично-календарен именник*, 2. прераб. и доп. изд., В. Търново, Абагар, 2005. 248 с.
- Калканова 1996:** Т. Калканова. *Популярно ли е твоето име*, С., УИ Св. Климент Охридски, 1996. 224 с.
- Калканова 2004:** Т. Калканова. *Популярно ли е твоето име*, [2 изд.], С., УИ Св. Климент Охридски, 2004. 226 с.
- Ковачев 1987:** Н. Ковачев. *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*, С., Д-р Петър Берон, 1987. 216 с.
- Ковачев 1995:** Н. Ковачев. *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*, В. Търново, ПИК, 1995. 621 с.
- Коджов 1887:** Т. К. Коджов. *Тълкувач на собствени имена*, С., Народна печ. на Б. Прошек, 1887. 24 с.
- Намерански 2005:** Н. Намерански. *Личните имена в Северозападна България. Етимологичен честотно-сравнителен речник*, В. Търново, Фабер, 2005. 212 с.
- НБР 1992:** *Немско-български речник*, Т. 1. А–К. Четвърто издание. Състав.: Я. Арнаудов, А. Димова, Г. Минкова, Л. Андреева, М. Хаджиолова, С., изд. на БАН, 1992. 800 с.
- Парзулова, Балкански 2013:** М. Парзулова, Т. Балкански. *Именуването на българите през ХХ–ХХІ век*, Бургас, Знак'94, 2013. 152 с.
- Старева 2006:** Л. Старева. *Български имена и традиции*, С., Труд, 2006. 367 с.
- Трийняк 2005:** Иван Иванович Трийняк. *Словник украинських імен*, Кипв, Довіра, 2005. 510 с.
- ЧРЛИС 2010:** *Честотен речник на личните имена в Смолянско*. Авт.: В. Кръстанова, М. Петрова, Е.Николова, М. Михайлов, Н. Томова, Смолян, ЗЕА-Принт, 2010. 272 с.
- Янев 2009:** Б. Янев. *Система на личните имена в българския и немския език*, Пловдив, УИ Паисий Хилендарски, 2009. 394 с.